

Nr. 10
An. VIII
1884.

Gherl'a
15/27
Maiu

MICULU FAMILIARU

Apare in 1/13 si 15/27 a lunei. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.
pentru Romani a pre anu 10 franci — lei noi.

MICHAILU COGALNICEANU.

Michailu Cogalniceanu apartine unei vechi familii din Moldov'a, care a produsu in celu din urma secolu pe chronicariulu si poetulu Enache Cogalniceanu, care a cântatu in versuri frumoșe, pe tîmpulu de atunci, mórtea eroica a principelui Grigorie Ghic'a, care si-a pierdut viéti'a protestându contr'a anexarei Bucovinei la Austri'a.

In junetia, Michailu Cogalniceanu se aplicà studiulu istoriei. La Berlinu unde 'si facù studiale, publicà Istori'a Romaniloru in limb'a franceza, unde dede si din chronicele Romaniei relative la Petru-celu-Mare si Carolu XII.

Romani'a detoresce multu D-lui M. Cogalniceanu sub punctulu de vedere istoricu.

Elu publicà tóte chronicele Moldovei; in a dóu'a editie adausè chronicele Valachiei, din cari o parte au fostu deja publicate de Nicolae Balcescu si Laurianu. Elu imbogati acést'a publicatie cu unu studiu asupr'a istoriei Romaniei de la 1769—1869.

Michailu Cogalniceanu erà din partidulu tineriloru boieri ai Moldovei compusu din Vasile Alexandri, Constantianu Negri, Alexandru Cuz'a etc.

Acestu partidu numitu „Bonjuristii“ incercà o rescóla in 1848 contr'a principelui Michailu Sturdz'a.

Acésta rescóla nu reusi. Dar' dupa resbelulu din Crimea, o era nóua se ivi pentru Romani'a.

Michailu Cogalniceanu dupa-ce cautasè in exilu unu asilu contr'a resbunarei Rusiloru, se întorsè impreuna cu amicii sei in tíera.

Gracie loru, Cuz'a triumfà in alegeri, si alesu ast'felu Prinçiu alu întregi Romanii, potù lucrà la oper'a unirei efective a celoru dóue tíeri surori.

Dupa-ce a fostu de mai multe-ori Ministru, D. Michailu Cogalniceanu fù au-

torulu principalu alu loviturei de Statu de la 2 Maiu, Servindu-se pentru acést'a cu improprietariu tieraniloru. Acésta lovitura de Statu adusè unirea partidulu liberalu representatu prin „Romanulu“ si parti-

dulu conservatoru, care adase revoluția dia 11 Februarie 1866.

dunarea Constituanta că se infiereze lovitur'a de Statu, invalidă mandatulu ce dedesè alegatorii D-lui Michailu Cogalniceanu si 'iu isgoni din Camera. Dar' că ori-ce actu de prima furie, prin care se uita serviciile adase, nu-si atinsera scopulu. Timpuri grele si de incercare, venirà că se-lu chime la Presidinti'a Consiliului, de unde se retrasè dupa unu scurtu tîmpu.

Mai târziu D. Michailu Cogalniceanu intră în coaliție, care adusè în 1876 partidulu liberalu la putere. D. Ionu C. Bratianu nu întârziă de-a luá frânele guvernului pe care le conduce si astadi. Sub acestu guvern, în tîmpurile cele mai critice, D. Cogalniceanu fû chiamatu în două rînduri la ministeru, antâiu că Ministru de afacerile esterne, unde sciù se se distinga că eminentu diplomatu, luându parte la Congresulu de la Berlinu; si apoi că Ministru de Interne, de unde se retrasè spre a representâ Romani'a că Ministru Plenipotentiaru la Paris. Astadi simplu deputatu, face parte din coaliția partideloru: liberaliloru independenti si conservatoriloru.

CASATORI'A.

— Studiu socialu premiatu cu 100 franci. —

(Urmare.)

Moisi crescutu de-o femeia, — carei detorâ lumin'a mintii si vieți'a lui, — si iubindu o femeia, e umanu si — pe câtu 'lu érta tîmpulu si starea lucrariloru, — potu dîce liberalu pentru positiunea femeii. Fiic'a lui Faraonu si Semfora, soçi'a lui, cultivasè, otielise si inspirasè anim'a Legislatorului poetu. Elu se detorâ de trei-ori femeii, prin urmare erâ naturalu că ea se ocupe unu locu în planulu seu de reforma. Compatriotii lui inse nu-si uitara originea loru asiatica; departe de-a acordâ mumii, soçiei, considerati'a cuvenita loru, că acelea ce presidéza la destinele familiei, departe de a-le conferi autoritatea ce trebuie se-o exerceze în caminu că regine ale locasiului casnicu, casatori'a fû pentru ei numai o cestiune de rasa. E sciutu că pe braçiale mumii cresce tiér'a si în sanctitatea casatoriei, în surisulu soçiei libere înfioresce patri'a si prospera liberu. Ori unde e adi tiér'a, unde e patri'a Ebreului?!... Pretutindeni si nicairi. Ei suntu prin tóte tierile dar' nici o tiéra nu e patri'a loru, si daca n'au peritu inca acést'a nu-o detorescu capitaluriloru ce totu-de-a-un'a au strînsu si dupa cari alérgea cu sordiditate, că-ci scimu cum în Occidentu, unde au venitu dupa Fenicieni în Spani'a, apoi în Itali'a si Gali'a sub Cesaru, — fura siliti a fugi în Evulu mediu numai cu ce a fostu pre ei, de asemenea sub Filipu Augustu si Filipu celu Frumosu alu Franciei si sub Ferdinandu-Catoliculu din Spani'a fura goniti aprópe goi, unde-i voru duce piciórele si unde i-o po-

vatiui cugetulu. O! nu ei nu detorescu existenti'a loru capitaluriloru ce strîngu. Cine n'are casa trebuie se-si agonisésca din ce se plátésca chirri'a, asia si Ebreii, neavîndu o tiéra, lipsindu-le patri'a trebuie se fia gat'a pentru orice eventualitate, se aiba cu ce trece la nevoe dintr'o tiéra într'alt'a. Ei detorescu esistinti'a loru contactului cu populatiile Crestine prin care 'si modificara multe din institutiile loru si mai alesu adoptarii monogamiei, pe care o introdusera cu strictetie între ei din secolulu XI, patrundiéndu-se că monogami'a presinta garanti'a adeverata a existentiei unui poporu, că-ci numai în monogamia se gasesce famili'a, cuibulu soçietatii, temeli'a statului si vieți'a poporului; asemenea o detorescu inca legiloru civile ale tieriloru în cari traiescu, moravuriloru blânde ale unoru popóre în cari au potutu trai liberi si în pace, în deplina tolerantia că la noi în Romani'a unde n'au fostu niciodata nici persecutiuni nici certe religióse si unde fia-care a potutu se se róge lui Domnedieu în limb'a si credinti'a lui si se traiésca neturburatu. Civilisati'a Crestina a influentiatu multu asupr'a positiunii soçiale a femeii Ebreice, prin urmare asupr'a casatoriei poporului Jidánu si a moravuriloru lui. În adeveru unde mai suntu femeile incuiate în camarutiile loru, nefiindu-le permisu a vedea lumea? unde mai e misera invaluita că în lîncioliulu mortii de susu pâna josu de nu i-se vedeáu nici ochii ce nici chiar' mirele ei nu i-i scieá bine? unde li-se mai taie perulu si li-se indésa pe capu fesulu si turbanulu, semnulu sclaviei asiaticé? Acésta natia siro-araba séu semitica va fini prin a se asimilá si contopi cu cele-alalte natii ale lumii civilizate, purtatórele lumii viitoriului.

Asia léganulu genului omenescu, unde înflorira primele Imperii puternice deveni o caverna întunecósa, în care barbari'a si ororile 'si detera mâna. Se parea că totu aci omenirea e destinata a peri în crime, viçii si nerusinare. Dar' popórele se imprasciara si lumin'a de si târziá nu va face a se asceptá îndelungu, ea se va ivi, că-ci e data omului, — ântaiu o radia, apoi două, apoi noua si în fine odata, odata va straluci în tóta splendórea s'a.

Că si Asi'a, Afric'a e asemenea poligama, amen-doué inse ori voru peri în întunecimea barbariei si monstruosului fanatismu ori se voru transfigurá la lumin'a falnicului sóre alu civilisatiunii. Nu va trece multu si Egiptulu va deveni o 'nfloritóre colonia Englesa; deja în Indi'a a începutu ici-cólea a se ivi câte o stelutia de lumina printre desele neguri; arderea veduveloru la mórtea soçielului, comerciulu cu sclavii au începutu pe-alocurea a disparé. În Chin'a, Tunis, Maroc etc. vomu vedeá aprinsa de Franci'a faci'a civilisatiunii. Germani'a alaturi cu Angli'a voru duce luminele loru în acele tieri departate unde adi e cétia grósa a barbariei. Viitoriulu este alu luminei. Curânda si negurele nu voru mai fi! Budh'a, Bram'a Manu, Mahometu, Zoroastru ingenuchi

înaintea geniului omenirii, care se numește civilizația, se voru predă inlăntiți de sine-le, sugrumați de însăși opera lor, și nu voru mai rămâne în amintirea popoarelor de câtă că umbră unor mituri dispărute în fugă veacurilor.

În aceste părți casatoriă, — deca se mai pôte dá acestu nume tângului ilicitu ce se face aci cu acestu sacramentu alu inimii omenesci, — e supusa numai unor formule religioase grosolane și superstițioase. Legile acestor popore n'au avutu în vedere de câtă înmulțirea soiului în modu bestialu. Legislații lor, — de și au vedutu și bestii traindu cu parchiă, — au introdusu, — povetiuiti de sufletulu lor putreditu de corupțiune, — poligamiă între omeni. Asia aflămu la Chinezii o femeia legitima și mai multe concubine séu femeii inferioare, la Mahomedani unu ôre-care numeru de femei legitime, dupa positiă socială și averea Tarcului, și concubine dupa voie, la indieni nici o concubina dar' ori-câtă de multe femei legitime. Zoroastru alu Persiloru ce e dreptu nu autorisă poligamiă, e superioru și lui Manu și lui Mahometu inse prin dualismu din care face aproape basa religiunii sale dá și elu, — fără se vrea, seau se-o scie pôte, — strașnică lovire casatoriei; și în statele unde casatoriă e isbită chiaru de legi și nu i-se dá considerațiă cuvenită înălțimii rolului ei în sênulu nației, ruină e aproape.

Pe câtă inferam și o dăm prada disprețului poligamiă, — gangrenă ruginosă și infectiă pestilentiôsă la acele popore morbide de cari deca înca le mai vedem suntă numai umbra scheletulu lor siubredu ce aci va dispăr, — pe atâtă nu condamnămu aceea ce ne vine se numim sentimentulu fiziologicu alu unui poporu adecă tendințele de a-si conservă trasurile caracteristice ale fisionomiei lor prin neamesteculu cu alte rase, tendințe ce se vedu figurându că prescripțiune în legile tuturor popoarelor orientale. Aci, deca unu egoismu culpabilu o fi inspiratu pe anticii legislatori, e o trasură sublimă de patriotismu și nationalismu intactu. Suntemu departe de-a fi de ideea acelor cari sustienu că regenerarea unui poporu în ce'a ce privește frumsetiă rasii constă numai în încuscrirea cu alte nații. Se presupunem unu tîmpu cându tôte poporele ar' fi încuscrie între ele, cu cine ôre ar' trebui se se mai încuscrescă în cele din urma că se înprospeteze și se înfrumsetieze rasă? nu cumvă genulu omenescu ar' fi atunci condamnatu se péra?!

(Va urmă.)

Eufrosin'a Homoricénu Stoianescu.

LUCULUS.

— *Novela originală.* —

(Urmare.)

Ser'a dorita sosi.

Preparari mari se facura spre acestu scopu în casa dlui Zabrányi.

Lustrele respandéu o lumina feerica; odaile laterale înca erău împodobite cu flori cari cu respirațiunea lor fina umpleău atmosferă de celu mai suavu parfum.

În antisiambra servitorii în livré, asceptău pe ôspeti.

Jolán tocmai 'și termină toalettă, ajutata de camierieră s'a și, stându înaintea unei oglinđi mari, mai tieneă o revista preste totu.

Aveă o rochie cu trena lungă de atlasu bordeaux, gatita cu dantele pretioase; în perulu castaniu camelii, er' la gātu o riviera de rubine a căroru strălucire emulă cu cea a ochiloru ei.

Lingusita de oglinďa ce o aretă atâtă de superba, — ea grabi în salonu cu firmă credință că aci va sceră victorie preste animă cuivă.

Parintii ei s'affău acolo vorbindu tocmai despre ea; mama-să câtă-ce o zar, disé cătra dlui Zabrányi:

— Ce mai draguță de fata avem; caută, pare că nici nu șar' pôte potrivî decătu cu vre-unu aristocratu mare.

— Vedu, — respunse elu flegmaticu, sucinda-si mustetiele; că-ci eră sătulu de chimerile soției sale îngâfate și directiă creșterii, ce o-a datu fetei sale, — vedu, inse acumu nu vomu mai asceptă dupa principi, că-ci anii sbóra, eu potu muri și nu vreu s'o lasu neasiediată.

Ei, dar dacă... chiar' acumu s'ar' găsi unu conte... ce ai dice?...

Domnulu eră dedatu deja cu asemenea întrebări, de-ace'a nici nu respunse nimicu.

Unu servitoriu anunțiă, că au sosită câțiva ôspeti. Numai decătu intrara în salonu doi tineri eleganti; eră Banatianu și amiculu seu, baronulu Kártósi.

Preste o diumetate de ôra, dupa ce mai toti invitatii s'affău de față, musică iacepă a cântă unu vals, și tinerimea că electrisată se dete în jocu.

Lângă Jolán vedem unu barbatu cămu plesiugu în costumu militarescu; este ideăulu ei — încătu privește titlulu, — contele Sașesky.

Elu i-i facea curte; er' ea ascultă cu viau plăcere tôte frasale lui.

Contele ser'a întréga se totu tieneă în apropierea ei, — dênș'a eră mai totu angageată; — pe Luculus veniă fôrte rară rëndulu că se póta jucă cu mirés'a lui.

În restimpulu ce se dantiă *csárdási*ulu și încătu sa'ă resună de „hogy volt“ majorulu Sașesky conduse pe domnișioră casei într'o chilie laterala, spre a pausă puçinu...

Ocupara locu pe o sofa.

Lumin'a lampei erá cãm palida, inse cu atãtu mai placuta ochiloru; ea ajutã ore-cum si in descoperirea sãmieminteloru si adese busele in rostirea vorbeloru góle...

Si contele prinse a spune Jolãnei complimente. Dãns'a cá se póta veni la obiectu disè:

— Dle majoru, scfi cá eu nu dau crediementu complimenteloru?...

— Eu inse nu facu de acestea; vorbescu sinceru... cá-ci te iubescu...

Dlu Zabrányi pásí in la-untru, incetî din sprîncene vediendu-si fêt'a singura cu ofiçierulu intr'o conversatie asiã de intima.

Densii se si redicara in-graba cá se mërga ér' la jocu.

Dupa acestea, Jolán fú atãtu de marinimósa de-a se adresã cátra Luculus.... ea se facu deodata tare afabila cu elu.

— Cum te petreci, dle Banatianu?

— Eu...? fôrte bine, dom-nisióra.

Ea observã recel'a lui, si cine scie dóra din politetia, f-i ceru braçiuulu cá se faca cu dënsulu o preãmbulare prin sala.

— 'Mi pare reu, cá n'am potuto jucã mai multu cu dt'a; contele acest'a era m'a angagiatu... inse vedu cá dt'a nici n'ai prea amblatu in giurulu meu.

— A, n'am voiitu se ve conturbu petrecerea, — objectã elu cu sarcasmu.

— 'Mi adueu aminte cá mi-ai spusu odata cá esci cãm gelosu.

— Da, amu fostu... dar' acum suntu curatu de ból'a acést'a.

Jolán 'si mușcã busele. Cá-ci o femeia cocheta ar' voi se fia adorata de toti si nu-i cade bine, daca cinev'a se întórce dela cultulu ei.

Sub cina, Luculus 'si petrecea cu alte dame.

Jolán nu mai scfiã cum sè se pórtè; acusi ingramadea pe contele acusi pe mirele ei cu amabilitati.

Somnia

(Despre Somnambulismu vomu pali fôrte n

Dar' a fi contesa Sagesky totu ajunge mai multu decâtu... dn'a Banatianu — gândea ea.

Abia de câtra diua se imprasciara ospetii dela cas'a dlui Zabrányi.

Toti dandu-se odihnei, de siguru voru fi visatu despre serata; Jolán inca, de siguru va fi vediutu in somnu corón'a cu nóua spicuri...

Erá o dí senina de februarie; unu covoru de nea se întindeá pe pamântu.

Pe piatí'a mare multi se saniáu, altii ér' se preâmbláu pe josu, respirandu unu aeru abia desmortítu prin radiiele sórelui de-amédiadi.

Doi tineri mergeáu braçiu de braçiu.

— Ei bine, te-ai indragostitu, dar' in cine? cum o chiama? — între'á Luculus pe baronulu Kütösi, cá-ci ei eráu.

Asculta; — disè baronulu, — in septemân'a trecuta amu intèlútu aici o fèta, — unu adeveratu ideálu, de care me oprii uimita in locu si numai cându ea se îndepartá, cá din visu tresarindu, alergái in urn'a ei. O totu urmarii sí cugeta numai, vrèndu a fi observatu grabiámu inaintea ei, cu scopulu de-a me oprí in departare de câti-va pasi, cá lasandu-o se tréca pe dinaintea mea — s'o potu privi de nóu. Acésta manevra o-amu repetatu pâna-ce in urma frumós'a 'mi aruncá o privire severa.

— Va fi avutu dreptu cá-ci tu ai datin'a de-a fiesá femeile.

— Dar' se nu cugeti cá m'am intimidatu de acea catatura; nu, eu o amu petrecutu pana acasa, pentrucá voiám a sci unde locuesce?... De atunci încóce, in tóte dílele pe la 12 óre de-amédiadi defilezu pe la feréstr'a ei, câte-odata i-i trimitu si câte-unu buchetu de flori.

— Apoi dèns'a, dupa ce pe strata 'ti arunca priviri severe, primesce buchetele t'ale acasa?

ambul'a.

(In numerii mai de-aprópe unu studiu interesantu.)

Br. Kúrtösi avea natura spurberată; 'si inchipuía multu despre sine si mai vèrtosu se laudá a fi studiatu bine — femeile... Decí elu replicá acumu:

— Eh la dracú, credi tu dóra in severitatea unei femei?

Se-ti spui adevèrulu. Frumós'a mea dreptu cá respinge florile mele, o face inse acést'a numai cá se devina mai interesanta... O, eu cunosc femeile! cându inim'a loru e mai inflacarata, atunci simuléza mai multa recéla.

In momentul acést'a se deschise usi'a unei pravalii pe lángha care treceáu dènsii si esi o copila alba cá spun'a.

Ochii ei se 'ntèlnirá dreptu cu a lui Luculus; — elu o salutá cu respectu — inse pe faci'a lui se intinsè o gâlfediala.

— Éta-o, ast'a-e, — disè repede br. Kúrtösi, — ah, dar' tu o cunosci?...

— Da, ea este domnisiór'a Hersili'a Jeromescu.

— Adio, eu te lasu; me-întorecu se petrecu pe domnisiór'a...

Luculus tiéneá inse strènsu de braçiu pre pretinulu seu, iacátu acestuia-i amortise mân'a.

— La naib'a, lasa-mi braçiuulu cá mi-lu rupi.

Dar' Luculus par' ca nu-lu întielegeá.

— Dar' ce-i cu tine?... întrebá br. Kúrtösi smulgèndu-si mân'a din a pretinulu seu.

Acestu din urma stete câtva in locu, privindu dupa baronu, carele din urma se repedí in directi'a in care mergeá copil'a frumós'a.

Br. Kúrtösi urmariá pe Hersili'a, apropiându-se totu mai multu de ea. Indrasnéla lui fú impertinenta, cá-ci o agraf.

Surprinderea fetei erá la culme, — 'lu mesurá cu ochii de susu pâna josu si fâra a-lu invrednici de unu cuventu, grabí a-lu lasá loculul.

Elu voi tocni'a a mai intinde vorb'a, dar' ea intrá iute pe pórt'a casei loru, lasandulu pe dumuealui in-cremenitu.

— Oh, las' cá-ti voiu resplati eu, superba fata de valah! — criscá elu între dinti.

Hersili'a povestí acasa lui Stefanu Vernescu tóta întèmplarea cu baronulu, in care intervalu ochii lui tipáu schintei.

— Dènsulu nu-ti este cunoscutu si cutéza a te agraf pe strada; acestu soiú de ómeni flusturati-cugeta cá loru tóte li-su iertate!...

— Ea aminti apoi, cá au vediutu si pe Luculus, — la ce Stefanu 'si pierdú rahdarea...

— A, te-ai întèlnitu si cu elu?... acumu sciu cá vei fi iara neliniscita pe o vreme. Omulu acel'a ar' trebú se se ferésca de-a conveni cu tine, cá se nu-ti casiuue superare; elu inse, se vede, cá nu se sfiesce a dá

façia cu tine. Intru adevèru, nu mai pricepu lumea ast'a! Caracterulu ómeniloru nu-i mai multu otielitu, ci par' cá-i formatu din zaharu, care, ce-i dreptu, la inceputu te indulcesce, dar' in urma se topesce si nu remâne din elu nemicu pentru cei ce-au gustatu dulcèti'a, decátu — o stricare de stomacu...

— Nu te revoltá Stefane, — disè Hersili'a vediendu amareal'a lui, — cine scie póte cá Banatianu me incungiura, inse vedi, hasardulu multe midiuocesce.

— Si acum'a i-i tti parte, 'ti place a-lu scusá; se vede, cá inca-lu totu iubesci!

Ea îsi redicá ochii ei mari, plini de imputare, asu-pr'a lui.

— Nu dice, cá-lu iubescu, cându tu scí, cá amorulu meu pentru dènsulu s'a stínsu; m'a insielatu... eu i-amu iertatu dejá, tocni'a pentru cá sum indiferenta faci'a de elu; te rogu dara se fi convinsu odata de acést'a, Stefane si se nu me mai vecesezi!

Ea pronuntiá cuvintele din urma între lacrimi si apoi fugí in alta chilie, lasandu pe Vernescu de diumetate mângaiatu.

Da, cá-ci elu o iubiá ferbinte, o banuiala continú 'lu turmentá — ace'a adcea, cá dèns'a totu mai gandescce la perfidulu Luculus.

Hersili'a inca observá, cá pretini'a ei pentru Stefanu se prefacú încetu in amoru; ea începú a-lu iubi cum nu mai iubisè pâna aci. — Era namai prunca cându se amorisasè de Luculus; de ace'a i-se pareá bagatela sèmtirea de atunci in comparatie cu ace'a ce sèntieá acumu faci'a de Stefanu. Acést'a inse nu scieá nemicu de amorulu ei, cá-ci ea 'lu ascundeá si se fereá se nu se tradeze.

Aveá pe semne cauza de a tainuí...

Dar' se ne cunoáscemu mai de-aprópe cu Vernescu.

In etate de 12 ani, elu remase orfauu de parinti.

Dlu Jeromescu, carele fusesè impretnitu cu tatalu lui, 'lu luá la sine si-lu crescú cá pe fiulu seu, fiindcá dènsulu si asiá n'avea numai o fetisióra de patru ani.

Jeromescu 'lu iubiá si se cheltui cu crescerea lui, trimitièndulu la tehnica in Vien'a.

Stefanu firesce, inca se-aretá recunoscatoriu faci'a de tatalu seu adoptivu, silindu-se prin studiile sale a deveni unulu dintre cei mai buní ingineri si a procurá prin acést'a bucurie venerabilulu beত্রানু.

Cu Hersili'a inca se întielegeá cá frate cu sora.

O vedea crescèndu cá unu bobocèlu de rosa.

Odata, re'ntorcèndu elu dela Vien'a acasa, dupa o absentia de doi ani, observá, cá ea e fèta mare si inca atátu de frumós'a, încátu se sèntí cu deseversire fermecatu de ea.

O, si ea erá tota cea de demultu, afabila, buna si dragalasia cu dènsulu.

Intr'o dí, siediéndu améndoí in gradina, Verescu
f-i prinsè mân'a cu gîngasie si-i siopti cá o adóra...

Copil'a luà tóta declarati'a lui in gluma; apoi res-
punsè cà-lu privesce cá pe-unu frate, cá pe-unu amicu.

Ela 'si acoperí faci'a cu mânile sémțiéndu cum
i-se sue sângele in capu. Ér' ea, scolându-se de pe la-
vitia, f-i disè in tonu siretu:

— Vedi Stefane? tu te-ai potriví bine cu verisiór'a
mea Elen'a; indata ve-asíu dá binecuventarea mea, —
si cá unu pruncu nestășnicu, parasí gradi'n'a.

Adeveratu, dên's'a si erá copilarós'a atunci, —
n'avea numai 15 ani.

— Ce frumós'a-i, — suspinà Verescu, privindu
melancolicu in urm'a ei, — o iubescu cu tóte cá usio-
rinti'a ei copilarésca 'mi infipsè pumnalulu in peptu.

Mai statú cátu-va in locu, — erá in prad'a unei
framéntari interne. Cu incetulu inse, faci'a lui luà o es-
presiune resoluta ce parea a probá, cá e gat'a a suferi
totu ce sórtea va mesurá asupr'a lui.

Verescu nu se numerá intre tinerii molatici carii
siovaiescu multu. — Avea unu caracteru neclatinaveru;
fantasi'a, ilusiunile 'lu ispiteáu arare-ori.

Esteriorulu lui inca nu se poteá numí frumosu,
Nu séméná de locu cu acei domniori cu chipu atátu
de visatoriu si dulce, încátu la vederea lorú, omului f-i
vine se li dea o harfa in mâna, cá se cînte doine de
troubaduri.

Ddiu Pa daruitu cu unu tipu de mulatu: pelitia
negriciós'a, gara cam mare cu buse pline, carii denun-
ciáu unu ce passionatu, dar' cându rîdea aretá cei mai
albi dinti din lume. Pentru desavantagiale obrasului
seu, elu fú inse despagubitu cu nescie ochi mari negri,
infócati cá doi sori, o statura inalta, peptu latu si bra-
cia puternice.

Ast'feliu aveá aerulu energicu alu unui belliduce
din anticitate, menitu a câscigá mai ingraba lupte pe
câmpulu lui Marte, decátu pe-a dieului Amor.

Cu tóte acestea, Stefanu nu erá de totu securu
pentru femei. Adese-ori unu barbatu, cu cátu cuceresce
mai greu o anima, care i-s'a impotrivitu multu, cu atátu
i-este invingerea mai mare si póte domní in ea cá unu
rege, dupa ce ea i-s'a predatu odata.

(Va urmá.)

Lucreti'a C. Olariu.

Sórele au asfintitu.

Sórele au asfintitu. —
Din spre-apusu spre resaritu
Susu pre ceriulu dulce blându
Nori usiori se vedu trecúndu.

Ér' din susu de dalbii nori
Cá doi tainici meteori
Vedu lucindu, ardiendu a gie'le
Dóue dragalasie stele.

Un'a cá alt'a-su améndóne
Cá si doi margeani de róua,
Un'a cá alt'a-i gánditóre
Cá si dorulu unei flóre.

Incântatu, nimitu, sedusu,
Totu privescu la ele 'n susu,
Si din ce eu le privescu
Totu mai dulce stralucescu.

In lumin'a lorú cerésca
Vedu o lume angerésca;
Er' in dulcile lorú radie
Vedu doi ochi ce lacriméza.

Vedu doi ochi plangúndu cu gie'le...
Par' cá-su ochii mândrei mele,
Cari me cauta 'n departare
Cu multu doru si nerabdare!

Anim'a mi-se aprinde,
Dorulu mândrei me cuprinde, —
Anim'a mi-se palesce,
Dorulu mândrei me topesce.

Oh priviti, priviti la mine
Dragi stelutie, dulci lumine,
Si-apoi spuneti mândrei mele
Alu meu doru si a mea gie'le.

Spuneti-i c'o tiénu in minte
Si-o iubescu cu-unu doru ferbinte,
Spuneti-i cá de-alu ei doru
Me topescu si stau se moru!

Pesacu, in 3 Maiu 1834.

IONU TRIP'A

TESAURULU DE LA PETRÓS'A

seau

„CLOSC'A CU PUII EI DE AURU.“

— Studia archeologicu. —

(Fine.)

Amu vediutu, cum obiectele de auru de feliulu
celor'a din tesaurulu de la Petrós'a s'au transportatu
din Sciti'a, de càtra Goti pâna pria tóta Europ'a, desvol-
tandu-le necontenitu pâna ce s'au intrupatu in orfeura-
ri'a moderna, formandu bas'a ei prin emblemele ei zo-
logice si faunice tiepene si nemlodite de fantasia inalta
pâna acu neintrecute. Popórele germane mai alesu au
desvoltatu unu nesatiu nepomenitu intru strîngerea ace-
storu si ocaziune avura destula in migratiunile lorú. In
aceste timpuri s'a adunatu si tesaurulu de la Petrós'a
de càtra unu poporu germanu, care petreceá in Tiér'a-
Romanésca. Acestu tesauru se pare, judecandu dupa
loculu arcusiului lui din muntele-Istriti'a, — ca-lu virise
acestu poporu germanu in pripa ntre doi bolovani mari,
acoperindu-lu ce-va cu tierna intr'o navala dușmanésca,
cându nu mai avuse timpu de a-lu ascunde mai bine.
Ammianus Marcellinus ni da in asta privintia óre-si cari
deslusíri. La XXX. 4. 12. dice elu: „Athanasius ad Can-
calendensem locum altitudine silvarum inaccessum et
montium cum suis omnibus declinavit, Sarmatis inde ex-
trusis.“ Infrantu de Huni se retrase regele goticu Atha-
nariu in muntii Caucalesiloru, fugariandu de acolo pre Sar-
mati, adeca Sciti, radicandu mari troene. Cá sub munti
Caucalesi e de a se intielege muntii din partea Bu-
seului, in alu caru-i districtu e situatu Petrós'a s'au
Badenii de Josu ni atesta o inscriptia publicata de càtra

dlu Goos in Beitrage zur Siebenbürgischen Alterthums-kunde, t. XII. N. F. f. 113., in care se numescu Carpatii, Caucași: „ad Alutum secus mont. Cavcasi.“ Din Ammianu scim, că regele goticu, Atanaricu retragându-se din partea Hunilor spre muntii inaccesibili ai Romaniei, fugarise de acolo pre locuitorii lor, pre Sarmati, intarindu-se cu troene mari contr'a Hunilor. Din documentele publicate in Codex lui Fejer si alte documente publicate de către Invetiatii Unguri din zilele de astadi putem concluda cu siguranti'a cea mai mare, că Romanii aparau in zilele mai târzie numai in locurile acelea ale Daciei, cari erau impoporate in timpul venirii Ungurilor de către Sarmati s'au poporele slave din regiunile antice scitice. Partile cele mai locuite de astadi din Ardelu de către Romani porta numirile slave, si cu greu vom caută prin documentele din timpul venirii Ungurilor după nume adevateru romanesci. Loculu, unde a statu odniora superba metropolea a Daciei antice, se chiama astadi Gradiste. Asemene porta locurile cele mai vechi cunoscute din partea muntoasa a Romaniei exclusiv numiri slave. Se nu fi existatu atunci Romanulu in tierile acelea? Impregiurarile vorbescu contra. Migratiunile din evulu mediu ale poporeloru impiusera pre Sarmatii s'au Scitii din Sciti'a spre mediad. Vedemu miscandu-se Gotii din Palus-Metidei spre tierile Daciei, caror'a se succedara necontenitu poporele scitice din dosulu Gotiloru, acoperindu pre Romanii rariti prin atatea incalcari ale poporeloru streine. Se puté ore straplantă numele romanescu pana in diu'a de astadi de astia puçini scriitori vechi, cari ni dau numai cele mai vage scrii despre poporele cele mai puternice ale Europei orientale, nepomenindu de locu de sörtea celoru supuse, si dupa a caroru descriere ni aparu tierile incalcate că nisce pustietati. Si chiar' in timpurile mai noue pomenescu documentele ungare si cele lesiesci de asia numite „deserta loca,“ cari prin alte documente contimporane aparau de odata că erau impoporate si nu pustie. Dara dupa ce se inputernicescu autohtonii Daciei ni aparau de odata că locuitorii ei principali si cei mai tari ia numeru Romanii, cu limba slava in beserica si in afacerile loru esterne, tocmai in locurile acelea, unde mai nainte siedeau Scitii. Ici colea câte-v'a ruine stricate cu deseversire, nici o cetate macaru ruinata din evulu mediu, — cu alte cuvinte o tabula rasa de trecutu, ce-i fara nici unu interesu pentru unu archeologu. Pre Romani i vedemu di in di inputernicindu-se. In Moldov'a si in Tier'a-Romanesca vedemu infintiandu-se principate romanesci sub senioratulungurescu si in Ardelu, că pe cându tote celelalte natii au drepturi politice, Romanii traiescu in iobagi'a cea mai grea. Dara ore unde s'au dusu Scitii? De ei nu pomenescu nici o istoria, dara nici că de unde au resaritu Romanii. Ei suntu dejă aci si in Moldov'a si Tier'a-Romanesca au principate. La Romani aflamu numai reminiscentie atatu religiose si politice-juridice ale unoru popore, pre cari vechii scriitori le numiau Sarmati seu Sciti. Scitii au disparutu, dara reminiscentiile loru traescu intre Romani, cari de-abia in secolele cele din urma s'au potutu desbara de iubitulu loru vestmentu istoricu, nedocumentatu prin nici o scrisore a puterniciloru. Romanii existau deci si in evulu mediu in Daci'a si in timpul regelui Atanasie, care gonitu de către Huni se retrase

in partile Buzeului. Dica-se ori-ce contr'a sufletulu nostru slavu, că Romani, noi trebuie se fimu mandri de elu, că-ci elu ni documenta existenti'a noastră continua in Daci'a si ca remasera strabuunii nostri fideli vocatiunii romane in provinci'a Dacia. Insusirile si caracteristic'a dacica amu vedutu mai susu, că s'a prinsu cu radacii puternice in mitologi'a noastră de astadi, si că fiati'a noastră romana s'a inputernicitu cu unu elementu traianicu si legatu de pamentu spre traiu lungu si lupta grea de existintia, spre a puté implini vocati'a noastră romana in Orientu, in tocmai celei din Itali'a si Franci'a. N'a impoporatu Negru Voda cu Romanii Tier'a-Romanesca, nici Dragosiu Voda Moldov'a; aceste istorie se treu acú de basme, si Dragosiu Voda are acú ace'a-si insemnatate istorica, ce au ceilalti principi moldovenesci. Mamele romane inspirate de traditii din stramosi, caută si astadi dupa gâini, de aura explicandu-ne credinti'a lor vana prin inscripti'a de pe medailoalu aflatu in ruinele cetatii Aransio din Franci'a, ea cloșca cu puii ei e spre a loru si a copiiloru loru fericire. Nevrendu se improspetu credinti'a vechia romana la ivirea celoru 5 sioimi din tesaurulu de la Petrós'a si ea i-i numi nesocotindu formele loru cu numele vechiu strabunu mitologicu de „cloșca cu puii de aur.“ O coincidentia neexplicabila se manifestă aci între „cloșca cu puii de aur“ din museulu din Bucuresci si între „cloșca cu siepte puu — gallina cum pullicinis VII.“ a reginei lombarde Teodolind'a din a. 595 din beserica catedrala din Monz'a, — adevca mai că din un'a si ace'a-si epoca.

MOMINTE DE DISTRACTIUNE.

Alexandru-celu-Mare intrebându pe-unu filosofu: ce daru voiesce dela elu?

Acel'a i-a respunsu: — se nu-mi iei ce am!

* * *

Memnon generalulu lui Darie audindu odata pe unulu din soldatii sei vorbindu reu despre Alexandru, i-a trasu o palma dicându: tu esci venitu aici că se te resboiesci si nu se clevetesci.

* * *

Unu sultanu judecându pe vinovati cu façiele acoperite, si intrebându unii: pentru-ce face acést'a?

Elu a respunsu: pentru-că pöte vinovatulu se fia vre-o rudenia seu vre-unu pretinu alu meu, si privirea façiei lui me-ar' poté face se calcu dreptatea.

* * *

Unu facatoriu de rele osënditu la mörte, cându Pau dusu la esiafodu a luat si pre fiulu seu cu sine.

Acolu cându a fostu se-lu esecute a disu catra dënsulu: — Privesce fiule mörtea mea, că se scii si tu mari mai pre urma pentru dreptate!

* * *

Unu öcrecare intrebându pe unu pictoru, ce imbraçiasă carier'a medicale: — pentru-ce a imbraçiasiatu medicin'a?

Acel'a i-a respunsu: pentru-că gresielele pictorulu suntu espuse totu-de-a-un'a la vedere; ér' ale doctorulu se ingöpa in mormentu.

— Se se coréga. In nrulu 8. la novel'a „Luculus“ pre pag 115. col. II. unde incepe: *E possibile*... in locu de „pasionabilu“ e a se ceti „fasionabilu“ adevca omu tare luat inainte, tare la moda; — si pe pag 116. col. II. in versulu italianu, in locu de „Pacerto“ e a se ceti „Vincerto“ si in locu de „Le quest“ — „Se quest.“

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Imprimari'a „Aurora“ p. A. Todoranu in Gherla.